

Bài 14

HOẠT ĐỘNG SẢN XUẤT CỦA NGƯỜI DÂN Ở ĐỒNG BẰNG BẮC BỘ (Tiếp theo)

I – MỤC TIÊU

Học xong bài này, HS biết :

- Trình bày một số đặc điểm tiêu biểu về nghề thủ công và chợ phiên của người dân đồng bằng Bắc Bộ.
- Các công việc cần phải làm trong quá trình tạo ra sản phẩm gốm.
- Xác lập mối quan hệ giữa thiên nhiên, dân cư với hoạt động sản xuất.
- Tôn trọng, bảo vệ các thành quả lao động của người dân.

II – ĐỒ DÙNG DẠY HỌC

Tranh, ảnh về nghề thủ công, chợ phiên ở đồng bằng Bắc Bộ (do HS và GV sưu tầm).

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC CHỦ YẾU

3. Nơi có hàng trăm nghề thủ công truyền thống

* Hoạt động 1 : Làm việc theo nhóm

Bước 1 : HS các nhóm dựa vào tranh, ảnh, SGK và vốn hiểu biết của bản thân, thảo luận theo gợi ý :

- Em biết gì về nghề thủ công truyền thống của người dân đồng bằng Bắc Bộ ? (Nhiều hay ít nghề, trình độ tay nghề, các mặt hàng nổi tiếng, vai trò của nghề thủ công,...)

- Khi nào một làng trở thành làng nghề ? Kể tên các làng nghề thủ công nổi tiếng mà em biết.

- Thế nào là nghề nhân của nghề thủ công ?

Bước 2 :

- HS các nhóm trình bày kết quả thảo luận.

– GV nói về một số làng nghề và sản phẩm thủ công nổi tiếng của đồng bằng Bắc Bộ.

– GV chuyển ý : Để tạo nên một sản phẩm thủ công có giá trị, những người thợ thủ công phải lao động rất chuyên cần và trải qua nhiều công đoạn sản xuất khác nhau theo một trình tự nhất định.

* Hoạt động 2 : Làm việc cá nhân

Bước 1 :

– HS quan sát các hình vẽ sản xuất gốm ở Bát Tràng và trả lời câu hỏi trong SGK.

Lưu ý : Các hình trong SGK nhằm thể hiện một số công đoạn trong làm gốm. Đây không phải là quá trình tạo ra một sản phẩm gốm cụ thể như làm một lọ hoa hay một cái chén,...

Bước 2 :

– HS trình bày kết quả quan sát tranh, ảnh.

– Nếu HS chưa nói đúng trình tự các công việc, GV nên yêu cầu HS sắp xếp lại theo đúng thứ tự các công việc trong quá trình tạo ra sản phẩm.

GV cần hiểu : Nguyên liệu để làm gốm là một loại đất sét đặc biệt (sét cao lanh) không phải ở đâu cũng có. Để tạo ra một sản phẩm gốm, người thợ thủ công phải tiến hành nhiều công việc theo một trình tự nhất định : nhào luyện đất → tạo dáng → phơi → vẽ hoa → tráng men → đưa vào lò nung → lấy sản phẩm từ lò nung ra.

Riêng việc tạo dáng cho gốm cũng rất công phu và đòi hỏi sự khéo tay, tài hoa của người thợ. Có hai cách tạo dáng : Một là, nhào đất cho nhuyễn, quánh dẻo, dùng tay nặn, xoay để tạo hình cho gốm. Hai là, làm những khuôn với các hình dạng khác nhau (ấm, chén, lọ, bình,...) sau đó nhào đất với nước cho đều thành chất lỏng sánh đổ vào khuôn ; khi đông cứng, người thợ đưa lên bàn xoay chỉnh lại hình dáng cho mịn, đẹp (gọt tía chỗ thừa, đắp chỗ thiếu,...) rồi mới đem phơi cho khô trước khi đưa vào lò nung. Vẽ hoa văn cho gốm cũng có hai cách : vẽ trước khi tráng men và nung ; vẽ sau khi nung gốm. Mọi công đoạn làm gốm đều phải tuân theo quy trình kĩ thuật nghiêm ngặt thì mới có sản phẩm đẹp. Sản phẩm gốm rất đa dạng. Hình trong SGK chỉ là một số sản phẩm của làng gốm Bát Tràng (Hà Nội).

– GV có thể nói thêm một công đoạn quan trọng trong quá trình sản xuất gốm là tráng men cho sản phẩm gốm. Tất cả các sản phẩm gốm có độ bóng đẹp phụ thuộc vào việc tráng men.

– GV có thể yêu cầu HS kể về các công việc của một nghệ thủ công điển hình của địa phương nơi các em đang sống.

4. Chợ phiên

Hoạt động 3 : Làm việc theo nhóm

Bước 1 :

HS các nhóm dựa vào tranh, ảnh, SGK và vốn hiểu biết của bản thân thảo luận theo các câu hỏi sau :

– Chợ phiên ở đồng bằng Bắc Bộ có đặc điểm gì ? (hoạt động mua bán, ngày họp chợ, hàng hoá bán ở chợ).

– Mô tả về chợ theo tranh, ảnh : Chợ nhiều người hay ít người ? Trong chợ có những loại hàng hoá nào ?

Bước 2 :

– HS trao đổi kết quả trước lớp, GV giúp HS hoàn thiện câu trả lời.

– GV : Ngoài các sản phẩm sản xuất ở địa phương, trong chợ còn có nhiều mặt hàng được mang từ các nơi khác đến để phục vụ cho đời sống, sản xuất của người dân.